

UPPSALA
UNIVERSITET

Föreläsning

Straffrättens konkurrenslära

Professor Magnus Ulväng

Exempel 1

"A slår B i huvudet med en stekpanna med
följden att B avlider =

BrB 3:1,

BrB (3:2)

BrB 3:5

BrB 3:6 st. 1–2

BrB 3:7

BrB 3:8

BrB 3:9

... samt eventuellt 4:4, 4:7 etc.)

Exempel 2

- A slår B fyra ggr på högerarmen
- A slår B två ggr på höger arm och två ggr på vänster arm
- A slår B två gånger och C två gånger (på höger arm)
- A slår B på morgonen och därefter igen senare på eftermiddagen

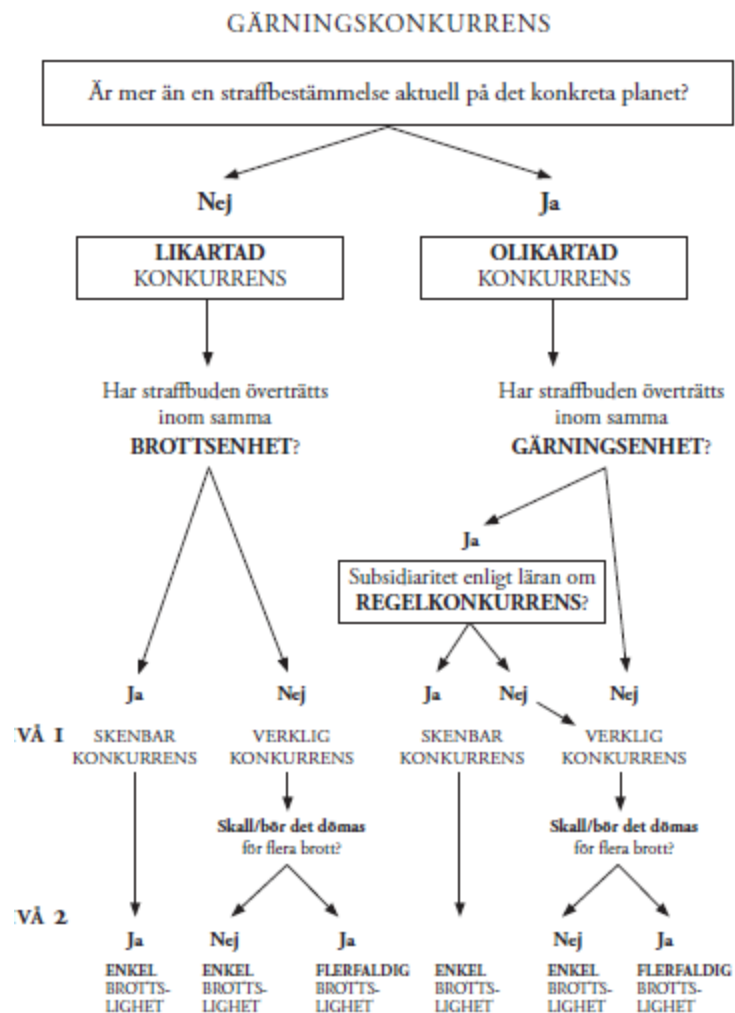
Konkurrenslärans grundfrågor

1. **Hur många** brott skall GM anses ha begått?
2. (a) Bör något av de brott som GM har begått **konsumeras**?
- (b) **För vilket/vilka brott** skall GM dömas?

Konkurrens grundproblem

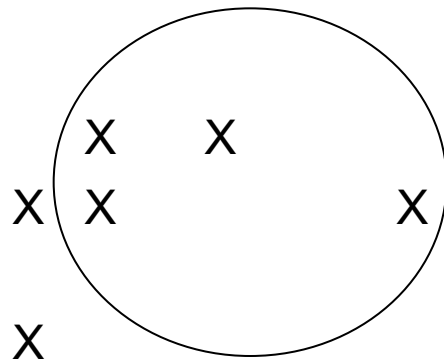
1. Straffbestämmelser har ofta **överlappande tillämpningsområden**
2. "Samma" gärning går att inordna under flera olika bestämmelser
3. Det finns **inga "naturligt avgränsade gärningar"**
4. Det är sällan avsett att alla i sig tillämpliga lagrum skall tillämpas (**kumulationsprincipen ej avsedd**)
5. Åklagaren har en **åtalsplikt** att åtala för all brottslighet för vilken fällande dom kan emotes (absolut åtalsplikt)
6. Det **finns inga generella** regler för hur konkurrens skall lösas – endast principer

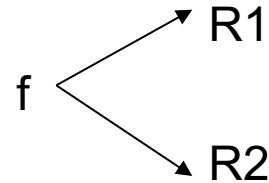
BROTTLIGHETSKONKURRENS

(I) **Likartad**
konkurrens

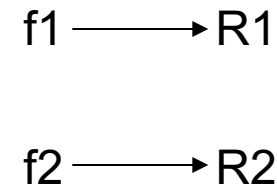
Brottsenhet

(II) **Olikartad**
konkurrens

Gärningsenhet

(III) **Medbesträffade**
gärningar

Olika fall

Frågorna under respektive konkurrensform gäller:

1. Hur bör man avgränsa **brottsenheten** (BE) vid likartad konkurrens
2. Om det är fråga om flera olika brott som har **begåtts samtidigt** (gärningsenhet), hur många brott bör man döma för?
3. Oavsett hur många brott som har förövats – och oberoende av när de har förövats – bör vissa brott konsumeras såsom **medbesträffade**?

Bröttenhet vid likartad konkurrens

1. Avgränsa vad som utgör ”**ett och samma brott**”
2. **Naturlig brottsenhet** – problemet är dock att det inte finns något som är ”naturligt”
3. **Kriterier för BE:**
 - (a) Antalet målsägande
 - (b) Tillfällets enhet (tids- och rumsligt sammanhang)
 - (c) Antal brottsobjekt, antal brottsliga resultat etc.

Problematiska fall vid skapandet av BE

1. **Seriebrottslighet** (ssk. vid viss förmögenhetsbrottslighet)
2. **Persevererande brottslighet** (perdurerande brott)
3. **Lagtekniska konstruktioner** (t.ex. BrB 4:4a-b)
4. Andra konstruktioner (**kollektivdelikt**)

BrB 4:4a

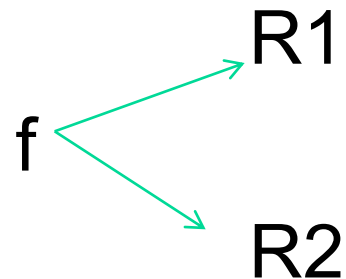
”Den som begår brottsliga gärningar enligt 3 eller 4 kap. 5 kap. 1 eller 2 §, 6 eller 12 kap. eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för grov fridskränkning till fängelse i lägst nio månader och högst sex år.”

T.ex.

BrB 4:5 + BrB 3:5 + BrB 12:1 = BrB 4:4a

Olikartad konkurrens inom samma gärningsenhet

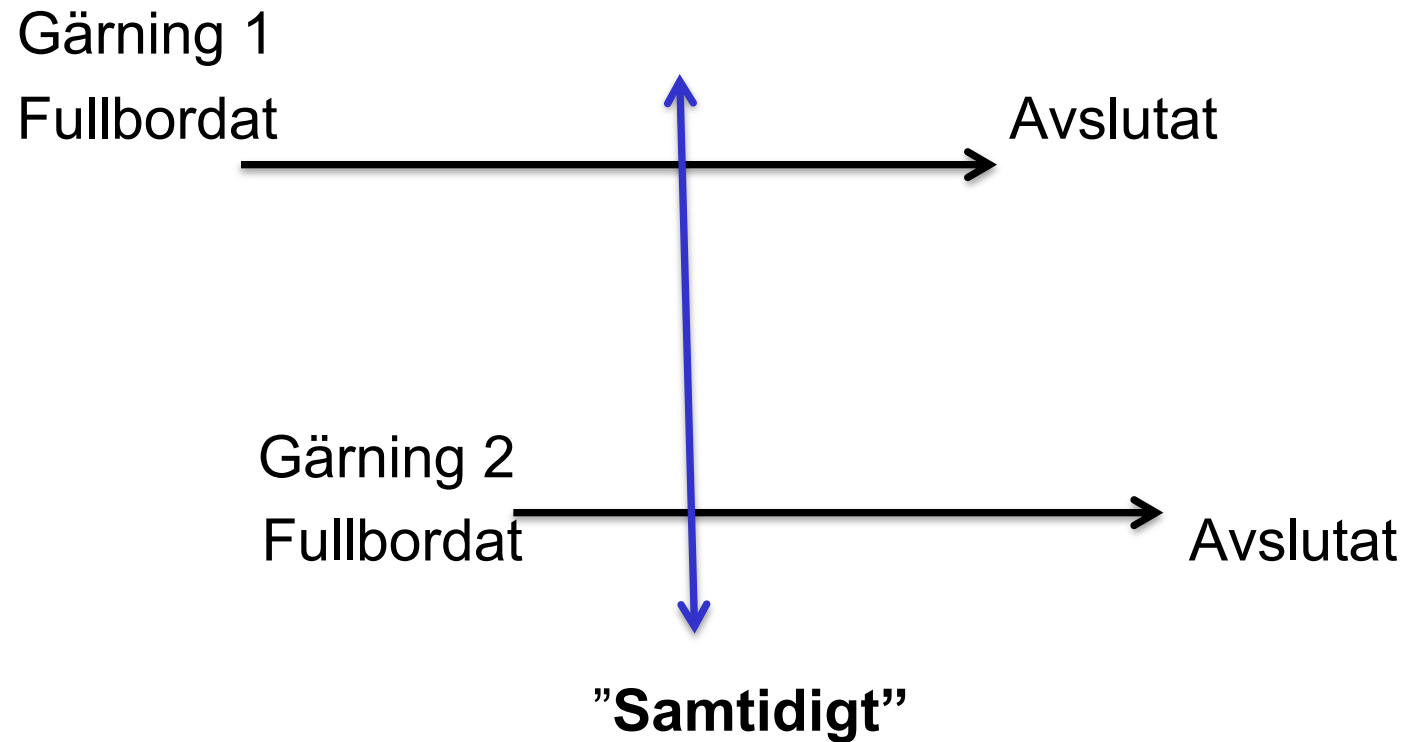

(I) Är det "samma fall" (**gärningsenhet**)?

(II) Vilken lösning följer av läran om
regelkonkurrens?

Gärningsenhet

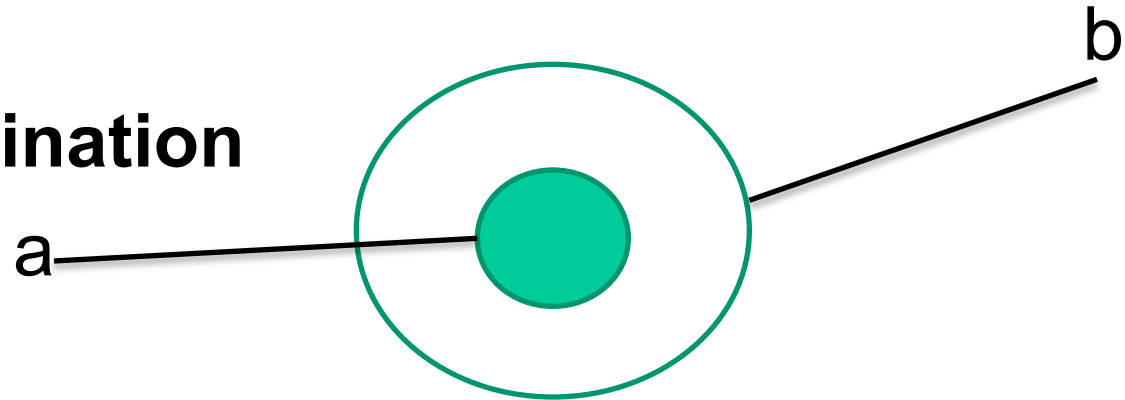

UPPSALA
UNIVERSITET

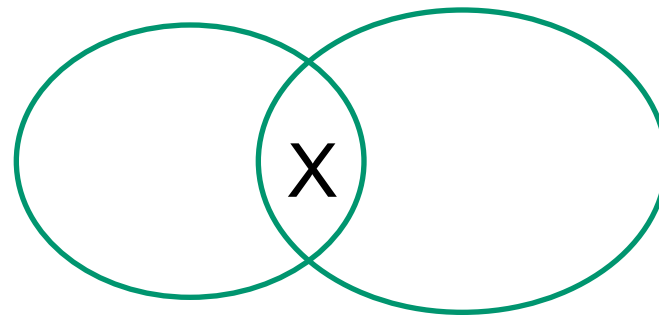
Regelkonkurrens

Två former av medveten överreglering

Subordination

Interferens

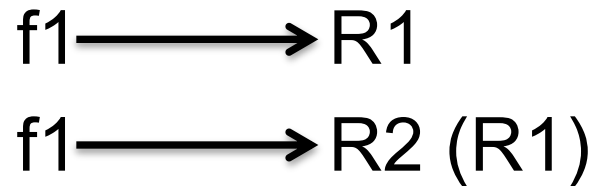
Lösningar på konkurrens

Regler, principer och tumregler

- *Subsidiaritetsklausuler* slår ut tillämpningen av ett straffbud
- Förarbetsuttalanden, vägledande praxis och andra rättskällor
- Vid *subordination* skall **endast det ena** straffbudet tillämpas
- Vid *interferens* skall **båda straffbuden** tillämpas (såvida inte annat framgår av lagtext, förarbetsuttalanden eller praxis) – OBS! Många undantag
- *Lex specialis* - det mest speciella straffbudet skall tillämpas
- Konsumtion om det råder stor skillnad i straffskala

Medbestraffade gärningar

- Det är alltid fråga om **olika fall**; normalt är det fråga om **olika regler**
- Vad som konsumeras är vissa brott som har begåtts **före**, **vid sidan av** det andra brottet eller t.o.m. **efter** den brottslighet för vilken GM skall dömas.
- Konsumtion aktualiseras för att vissa brott anses vara bestraffade *genom* att GM döms för annan brottslighet
- Det krävs ett tydligt och relevant samband mellan brotten

Omrubriceringsfall

Brott **A** + Brott **B** = Brott **C** (=Brott A placerat i en högre svårhetsgrad)

- **Speciallösning** av medbesträffade lösningar
- Finns visst **lagstöd** för denna lösning
- Ofta/ibland **citeras** det konsumerade brottet i domslutet (t.ex. *grovt bedrägeri medelst urkunds förfalskning*)
- Har egentligen motsatt effekt i förhållande till medbesträffade gärningar; **straffet blir normalt strängare** trots att GM döms för färre antal brott
- Inkonsekvent tillämpning i praxis

I. Likartad konkurrens	II. Olikartad konkurrens	III. Medbesträffade gärningar
Problem: Gärningsmannen överträder genom sitt handlande samma straffbud flera gånger.	Problem: Gärningsmannen överträder inom samma gärningsenhet flera olika straffbud.	Problem: Gärningsmannen har begått flera brott, men bör han dömas för alla?
Frågeställning: Är fråga om en eller flera brottsenheter?	Frågeställning: Skall ett brott ges företräde enligt reglerna om regelkonkurrens?	Frågeställning: Om gärningsmannen har begått mer än ett brott, skall ändå något av brotten konsumeras?